

ഹരിവംശം – ഭവിഷ്യപർവ്വം

അഥ നവതിതമോഽധ്യായഃ

പുനരപി ശിവകൃതാ വിഷ്ണുസ്തുതിഃ

വൈശമ്പായന ഉവാച

തതഃ സ ഭഗവാൻ രുദ്രഃ സർവ്വ്യാൻ വിസ്മാപയന്നിവ

സ്തുത്യം പ്രചക്രമേ സ്തോത്രം വിഷ്ണും വിശ്വേശ്വരം ഹരിം

അർത്ഥ്യാഭിസ്തു തദാ വാഗ്ഭിർമുനീനാം ശൃണ്വതാം തഥാ 3-90-1

മഹേശ്വര ഉവാച

നമോ ഭഗവതേ തുഭ്യം വാസുദേവായ ധീമതേ

യസ്യ ഭാസാ ജഗത്സർവ്വം ഭാസതേ നിത്യമച്യുത 3-90-2

നമോ ഭഗവതേ ദേവ നിത്യം സൂര്യാത്മനേ നമഃ

യഃ ശീതയതി ശീതാംശൂർലോകാൻസർവ്വാനിമാൻ വിഭുഃ 3-90-3

നമസ്തേ വിഷ്ണവേ ദേവ നിത്യം സോമാത്മനേ നമഃ

യഃ പ്രജാഃ പ്രീണയത്യേകോ വിശ്വാത്മാ ഭൂതഭാവനഃ 3-90-4

നമഃ സർവ്വാത്മനേ ദേവ നമോ വാഗാത്മനേ ഹരേ

യോ ദധാര കരണാസൗ കുശചീരാദി യത്സദാ 3-90-5

ദധാര വേദാൻസർവ്വാംശ്ച തുഭ്യം ബ്രഹ്മാത്മനേ നമഃ

സർവ്വ്യാൻസംഹരതേ യസ്തു സംഹാരേ വിശ്വദ്യുക്സദാ 3-90-6

ക്രോധാത്മാസി വിരുപോഽസി തുഭ്യം രുദ്രാത്മനേ നമഃ

സൃഷ്ടൗ സ്രഷ്ടാ സമസ്താനാം പ്രാണിനാം പ്രാണദായിനേ 3-90-7

അജായ വിഷ്ണവേ തുഭ്യം സ്രഷ്ട്രേ വിശ്വസൃജേ നമഃ

ആദൗ പ്രകൃതിമൂലായ ഭൂതാനാം പ്രഭവായ ച 3-90-8

നമസ്തേ ദേവദേവേശ പ്രധാനായ നമോ നമഃ

പൃഥിവ്യാം ഗന്ധരൂപേണ സംസ്ഥിതഃ പ്രാണിനാം ഹരേ 3-90-9

ദൃഢായ ദൃഢരൂപായ തുഭ്യം ഗന്ധാത്മനേ നമഃ

അപാം രസായ സർവ്വത്ര പ്രാണിനാം സുഖഹേതവേ 3-90-10

നമസ്തേ വിശ്വരൂപായ രസായ ച നമോ നമഃ	
തേജസാ ഭാസ്കരോ യസ്തു ഘൃണോ ജന്തുഹിതഃ സദാ തസ്മൈ ദേവ ജഗന്നാഥ നമോ ഭാസ്കരരൂപിണേ	3-90-11
വായോഃ സ്പർശഗുണോ യത്ര ശീതോഷ്ണസുഖദുഃഖദഃ	3-90-12
നമസ്തേ വായുരൂപായ നമഃ സ്പർശാത്മനേ ഹരേ	
ആകാശേവസ്ഥിതഃ ശബ്ദഃ സർവ്വശ്രോത്രനിവേശനഃ	3-90-13
നമസ്തേ ഭഗവൻ വിഷ്ണോ തുഭ്യം സർവ്വാത്മനേ നമഃ	
യോ ദധാര ജഗത്സർവ്വം മായാമാനുഷദേഹവാൻ	3-90-14
നമസ്തുഭ്യം ജഗന്നാഥ മായിനേമ്യായദായിനേ	
നമ ആദ്യായ ബീജായ നിർഗുണായ ഗുണാത്മനേ	3-90-15
അചിന്ത്യായ സുചിന്ത്യായ തസ്മൈ ചിന്ത്യാത്മനേ നമഃ	
ഹരായ ഹരിരൂപായ ബ്രഹ്മണേ ബ്രഹ്മദായിനേ	3-90-16
നമോ ബ്രഹ്മവിദേ തുഭ്യം ബ്രഹ്മബ്രഹ്മാത്മനേ നമഃ	
നമഃ സഹസ്രശിരസേ സഹസ്രകിരണായ ച	3-90-17
നമഃ സഹസ്രവക്ത്രായ സഹസ്രനയനായ ച	
വിശ്വായ വിശ്വരൂപായ വിശ്വകർത്രേ നമോ നമഃ	3-90-18
വിശ്വവക്ത്രേ നമോ നിത്യം ഭൂതാവാസ നമോ നമഃ	
ഇന്ദ്രിയായേന്ദ്രരൂപായ വിഷയായ സദാ ഹരേ	3-90-19
നമോശ്വശിരസേ തുഭ്യം വേദാഭരണരൂപിണേ	
അഗന്യേഗ്നിപതേ തുഭ്യം ജ്യോതിഷാം പതയേ നമഃ	3-90-20
സൂര്യായ സൂര്യപുത്രായ തേജസാം പതയേ നമഃ	
നമഃ സോമായ സൗമ്യായ നമഃ ശീതാത്മനേ ഹരേ	3-90-21
[നമോ വഷ്ട്കൃതേ തുഭ്യം സ്വാഹാസ്വധാസ്വരൂപിണേ]	
നമോ യജ്ഞായ ഇജ്യായ ഹവിഷേ ഹവൃസംസ്കൃതേ	
നമഃ സ്രുവായ പാത്രായ യജ്ഞാംഗായ പരായ ച	3-90-22
നമഃ പ്രണവദേഹായ ക്ഷരായാപ്യക്ഷരായ ച	

വേദായ വേദരൂപായ ശസ്ത്രീണേ ശസ്ത്രരൂപിണേ	3-9-23
ഗദീനേ ഖഡ്ഗീനേ തുഭ്യം ശംഖീനേ ചക്രീണേ നമഃ	
ശൂലീനേ ചർമീണേ നിത്യം വരദായ നമോ നമഃ	3-90-24
ബുദ്ധിപ്രിയായ ബുദ്ധായ പ്രബുദ്ധായ സുഖായ ച	
ഹരയേ വിഷ്ണവേ തുഭ്യം നമഃ സർവ്വാത്മനേ ഗുരോ	3-90-25
നമസ്തേ സർവ്വലോകേശ സർവ്വകർത്തേ നമോ നമഃ	
നമഃ സ്വഭാവശുദ്ധായ നമസ്തേ യജ്ഞസുകര	3-90-26
നമോ വിഷ്ണോ നമോ വിഷ്ണോ നമോ വിഷ്ണോ നമോ ഹരേ	
നമസ്തേ വാസുദേവായ വാസുദേവായ ധീമതേ	3-90-27
നമഃ കൃഷ്ണായ കൃഷ്ണായ സർവ്വാവാസ നമോ നമഃ	
നമോ ഭൂയോ നമസ്തേ/സ്തു പാഹി ലോകാൻ ജനാർദ്ദന	3-90-28
ഇതി സ്തുത്യാ ജഗന്നഥമുവാച മുനിസത്തമാൻ	
ഇദം സ്തോത്രമധീയാനാ നിത്യം വ്രജത കേശവം	3-90-29
ശരണ്യം സർവ്വഭൂതാനാം തത്ര ശ്രേയോ വിധാസ്യതി	
യേ ചേമം ധാരയിഷ്യന്തി സ്തവം പാപവിമോചനം	3-90-30
തേഷാം പ്രീതഃ പ്രസന്നാത്മാ പാതാം ശൃണ്വതാം ഹരിഃ	
ശ്രേയോ ദാസ്യതി ധർമ്മാത്മാ നാത്ര കാര്യം വിചാരണാ	3-90-31
അവശ്യം മനസാ ധ്യാത്വാ കേശവം ഭക്തവത്സലം	
ശ്രേയഃ പ്രാപ്തും യദീച്ഛന്തി ഭവന്തഃ ശംസിതവ്രതാഃ	3-90-32
ഇത്യുക്ത്വാ ഭഗവാൻ രുദ്രസ്തത്രൈവാനന്തരധീയത	
സഗണഃ ശങ്കരഃ സാക്ഷാദ് ഉമയാ ഭൂതഭാവനഃ	3-90-33
നേമുസ്തം മൂനയഃ സർവ്വേ പരാം നിർവൃതിമായയുഃ	
തമേവ പരമം തത്ത്വം മത്യാ നാരായണം ഹരിം	
വിസ്മയം പരമം ഗത്യാ മേനിരേ സ്വകൃതാർത്ഥതാം	3-90-34
ലോകപാലാസ്തദാ വിഷ്ണും നമസ്കൃത്യ ഹരിം മുദാ	
ജഗുഃ സ്യാന്യഥ വേശ്മാനി ഗണൈഃ സർവ്വൈർനൃപോത്തമ	3-90-35

ആരുഹ്യ ഭഗവാൻ വിഷ്ണുർഗരുഡം പക്ഷിപുംഗവം ശംഖി ചക്രീ ഗദീ ഖഡ്ഗീ ശാർങ്ഗീ തൂണീ തനുത്രവാൻ	3-90-36
യഥാഗതം ജഗന്നാഥോ യയൗ ബദരികാമനു സായാഹ്നേ പുണ്ഡരീകാക്ഷോ നിത്യം മുനിനിഷേവിതാം	3-90-37
തത്ര ഗത്വാ യഥായോഗം വിനമ്യ ഹരിരീശ്വരഃ അർച്ചിതോ മുനിഭിഃ സർവ്വൈർനിഷസാദ സുഖാസനേ	3-90-38

ഇതി ശ്രീമഹാഭാരതേ ഖിലേഷു ഹരിവംശേ ഭവിഷ്യപർവ്വണി കൈലാസ
യാത്രായാം കൃഷ്ണപ്രത്യാഗമനേ നവതിതമോഽധ്യായഃ

നീലകണ്ഠവ്യാഖ്യാനം

- 3-90-11 ഘൃണഃ ഘൃണയാ രശ്മയസ്തദ്വാൻ സൂര്യഃ | ഘൃണിരീതി
പാഠഃ സ്വച്ഛഃ
- 3-90-17 ബ്രഹ്മബ്രഹ്മാത്മനേ വേദയജ്ഞൈസ്വരൂപായ
- 3-90-28 കൃഷ്ണായ നാമതഃ കൃഷ്ണായ വർണതഃ

ഇതി ശ്രീമഹാഭാരതേ ഖിലേഷു ഹരിവംശേ ഭവിഷ്യപർവ്വണി ടീകായാം നവ
തിതമോഽധ്യായഃ

ബാണയുദ്ധേ യദുക്തം ഹരിഹരാദ്വൈതം തദേവ കൈലാസയാത്രായാം
ഹരഃ ശിവരാധകത്വേന ശിവസ്യ വിഷ്ണുസ്താവകത്വേന ച ദൃഡീകൃതം
തേന ശാസ്ത്രശാസ്ത്രയോർജ്ജീവേശയോരവികൃതബ്രഹ്മഭാവഃ കൃത്സ്നസ്യ
ശാസ്ത്രസ്യാർത്ഥ ഉക്തഃ